

Breinholt: Man kunde maaske undre sig lidt over, at jeg, efter at nu to af mine nærmeste Meningsfæller have udtalt sig om denne Sag, ogsaa finder Anledning til at tage Ordet. Heldigvis er det ikke for at demonstrere mod de ærede Medlemmers Udtalelser, tværtimod, jeg kan i alt væsentligt slutte mig til dem, ligesom jeg i fuldt Omfang kan slutte mig til de Udtalelser, hvormed det ærede 10de kongevalgte Medlem (Hage) indledede Forhandlingen. Det er dog ikke blot for at udtrykke denne min Tilslutning til andres Udtalelser, som i og for sig turde være temmelig uforholden, at jeg har begæret Ordet; naar jeg har gjort det, er det mere, fordi jeg tror — og det uden nogen alt for stor Selvovervurdering —, at jeg har Kendskab og et virkelig praktisk Kendskab til denne Sag. Det er ganske særlige Omstændigheder og ikke min egen Fortjeneste, der have givet mig Lejlighed til nøje at følge Loven af 24. Marts 1899, dens Udførelse i Livet og dens efter min Mening hidtil heldige Resultater. Jeg er derfor glad over at se det nærværende Lovforslag, der jo fastholder det smukke sociale Formaal, der laa til Grund for Loven af 1894, og jeg vil gerne være med til efter ringe Evne at føre det igennem. Det er ganske vist saa, at der er fremført ikke faa Betæneligheder over for enkelte Punkter i det baade fra det ærede kongevalgte Medlem (Hage) og fra min ærede Side- mand her til højre, Betæneligheder, der for en stor Del falde sammen. Jeg tror, hvis jeg opfattede disse Udtalelser rigtig, at de særlig drejede sig om 4 Punkter. For det første fandt man — det var maaske særlig det ærede 3die Medlem for 11te Kreds (Rasmussen-Vanddamgaard) — det uheldigt, at der i § 3 g. staar, at Landarbejderen skal være raadig over de fornødne Midler. Det vilde være heldigere, om der stod, at han skulde godtgøre at eje dem. Jeg tror, at det ærede Medlem har fuldt ud Ret, ellers bliver Følgen jo, at Landarbejderen begynder med at være gældbunden og vingestækket. En anden Betænelighed rejste sig mod at forøge Statens aarlige Udlaanssum fra 2 til 3 Mill. Kr. Det kan jo ikke nægtes, at der er en ikke ringe Betænelighed derved og tilsyneladende ikke nogen Nødvendighed derfor, selv om Tilgangen i det hele er stigende. I de forløbne 5 Aar er der af de til Udlaan henviste 10 Mill. Kr. langt- fra brugt 2 Millioner gennemsnitlig om Aaret. Jeg vilde derfor have foretrukket, ligesom min ærede Nabo til højre, at blive

staaende ved den højtærede Ministers oprindelige Forslag om 2¹/₂ Mill. Kr., der, som antydet, vilde staa i et udmærket matematisk Forhold til den forhøjede Laanesum af 5,000 Kr. Det ærede Medlem for 11te Kreds gik ret udførlig ind paa Faren ved, at Jordlodderne bleve for store. Ogsaa i den Henseende er jeg enig med ham, og jeg skal tillade mig at supplere hans dygtige og udmærkede Bemærkninger en Smule. I § 4 synes Jordloddens Størrelse at være bestemt fikseret, og det samme synes i § 7 at være Tilfældet med Værdien af det hele Husmandsbrug. Det første Sted sattes Maksimum af Arealet til 8 Tdr. Land og i § 7 Maksimum af Værdien til 5,000 Kr. Men disse bestemte Tal ere kun tilsyneladende faste. De ville i mange Tilfælde blive illusoriske og særdeles flydende. Thi begge Steder tilføjes der en Bestemmelse, der giver et overordentlig vidt Spillerum. I § 4 siges det, at i Landets magre Egne kan Lodden dog have et større Areal. Hvor stor meldes der ikke noget om, der mangler enhver Begrænsning i saa Henseende. Og i § 7, hvor Husets højeste Værdi er sat til 5,000 Kr., tilføjes det, at dette dog kun gælder for Egne, hvor Jordpriserne ikke ere særlig høje, og heller ikke her er der nogen Grænse for, hvor meget Værdien maa overstige de 5,000 Kr. Det vil let ses, at der her gives et vidt Spillerum for Fortolkningen, det vil baade med Hensyn til Areal og Værdi komme til at bero paa et Skøn af den vedkommende Myndighed, og et saadant Skøn vil altid være mere eller mindre vilkaarligt og sikkert blive forskelligt i de forskellige Egne. En saadan Ulighed er sikkert allerede i og for sig mindre heldig, og endnu uheldigere bliver den ved den Omstændighed, at der i Landets magre Egne, f. Eks. hos os i Vestjylland, findes Overflødighed paa dyrket Jord, der er til Købs for 200 Kr. pr. Td. Land. Naar jeg nu fradrager Udgifterne til at forsyne en Jordlod med Bygninger, vil der blive tilbage til Jordkøb en Sum af 32—3400 Kr., saa der altsaa vil kunne gives Landarbejderen en Jordlod paa 15—16—17 Tdr. Land. Nu er det jo saa, at til Drift af en Jordlod af en saadan Størrelse vil der temmelig nødvendig kræves Hestekraft, der vil blive anskaffet et Par smaa russiske eller norske Heste, der optage Pladsen for mindst to Køer. Men disse Heste give intet i Spanden, tværtimod de ville kræve Udgifter, og Stats- husmanden forvandles derved paa en Maade til en Slags Gaardmand. Det vilde der